

Par IKP 2021.gada 3.ceturksnī

3.ceturkšņa IKP dati liecina, ka ekonomika turpina atkopties

Saskaņā ar CSP datiem, šī gada 3.ceturksnī IKP gada griezumā pieauga par 5,1% un kopumā šogad trīs ceturkšņos IKP bija par 5,2% lielāks nekā 2020.gada janvārī-septembrī. Pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem izaugsme 3.ceturkšņa laikā bija 0,6% un ekonomikas apjomi par 1,7% pārsniedza 2019.gada 4.ceturkšņa līmeni, kas bija pēdējais pirms Covid-19 pandēmijas.

Privātais patēriņš 3.ceturksnī gada griezumā pieauga par 8,8%, ko sekmēja gan bezdarba samazināšanās, gan vidējās darba algas pieaugums un zemie Covid-19 ierobežojumi vasaras mēnešos.

Investīcijas 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pieauga par 6%. Lai arī gada griezumā saruka ieguldījumi ēkās un būvēs, investīciju apjomu kāpumu nodrošināja ieguldījumi mašīnās un iekārtās un intelektuālā īpašuma produktos, kas pieauga attiecīgi par 16% un 18,3 procentiem.

Turpina augt arī eksports. Preču un pakalpojumu eksporta apjoms 3.ceturksnī bija par 5,4% lielāks nekā pirms gada. Preču eksports šajā laikā pieauga par 4,4%, bet pakalpojumu eksports – par 8,6%. Privātā patēriņa kāpums un investīciju pieaugums sekmē importa apjomu palielinājumu. Šogad 3.ceturksnī preču imports bija par 11,8% lielāks nekā pirms gada, bet pakalpojumu importa apjomi šajā pašā laikā pieauga par 27,5 procentiem.

Arī vairumā nozaru 3.ceturksnī bija vērojama izaugsme. Apstrādes rūpniecība gada griezumā pieauga par 7,9%, ko sekmēja izaugsme kokapstrādes, ķīmiskās rūpniecības, mēbeļu ražošanas, metālapstrādes un elektronikas nozarēs. Tirdzniecības nozares apjomi gada griezumā pieauga par 7,8%. Kāpums bija gan automobiļu un motociklu tirdzniecības un remonta nozarē, gan vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā. Transporta un uzglabāšanas nozarē apjomi palielinājušies par 5,4%, ko lielā mērā veicināja aviācijas nozares atkopšanās vasara mēnešos, kā arī pieaugums uzglabāšanas un transporta palīgdarbībās. Informācijas un komunikāciju nozarē 3.ceturksnī apjomi bija par 9,5% lielāki nekā pirms gada, ko sekmēja apjoma pieaugums gan informācijas pakalpojumu, gan datorprogrammēšanas nozarēs. Ļoti straujš pieaugums 3.ceturksnī bija finanšu un apdrošināšanas nozarē (gada griezumā par gandrīz 42%). Finanšu pakalpojumos palielinājās komisijas naudas ieņēmumi un finanšu instrumentu tirdzniecības darījumi, kāpums 3.ceturksnī bija arī apdrošināšanas nozarē. Ar Covid-19 pandēmijas ierobežošanu saistītie ieguldījumi veselības aprūpē ir sekmējuši nozares izaugsmi 3.ceturksnī par gandrīz 20 procentiem.

Tomēr atsevišķās nozarēs tendences nav tik iepriecinošas. Mazāk labvēlīgu laikapstākļu ietekmē 3.ceturksnī saruka augkopības nozares izlaide un elektroenerģijas ražošanas nozares apjomi. Trešajā ceturksnī gada griezumā ir sarukuši arī būvniecības apjomi (par 3,3%), ko lielā mērā ir ietekmējis izmaksu kāpums, īpaši būtiski pieaugot kokmateriālu un metālu cenām. Tas atstājis negatīvu ietekmi gan uz esošiem būvniecības projektiem, gan bremzējis jaunu iesākšanu. 3.ceturksnī nav bijuši būtiski uzlabojumi arī Covid-19 krīzē smagāk cietušajās nozarēs - izmitināšanas un ēdināšanas nozares pakalpojumu apjomi bija 2020.gada 3.ceturkšņa līmenī, savukārt mākslas, izklaides un atpūtas nozarē pakalpojumu apjomi šogad 3.ceturksnī bija par 4,8% mazāki nekā pirms gada.

Pēdējo ceturkšņu izaugsmes rādītāji ir vērtējami ļoti pozitīvi. Īpaši iepriecina eksporta apjomu kāpums un stabilie izaugsmes rādītāji apstrādes rūpniecībā un vairākās pakalpojumu nozarēs. Tajā pašā laikā ir ļoti daudz darāmā, lai noturētu stabilus ekonomikas pieauguma tempus gan īstermiņā, gan vidējā termiņā. Pirmkārt, tiks sniegts atbalsts šoruden ierobežotajām nozarēm. Iepriekšējā pieredze skaidri parāda, ka valdības uzdevums šajos sarežģītajos apstākļos ir primāri saglabāt nozaru potenciālu, lai pie pirmās iespējas uzņēmumi varētu atjaunot savu darbību. Otrkārt, tiks meklēti risinājumi, lai mazinātu globālo enerģijas cenu dramatiskā kāpuma negatīvo ietekmi. Treškārt, ekonomikas konkurētspējas stiprināšanai jau tuvākajā laikā tiks uzsākta Atveseļošanas un noturības plāna pasākumu īstenošana, kā arī izstrādāti jaunā ES struktūrfondu plānošanas perioda uzsākšanai nepieciešamie normatīvie akti, lai pēc iespējas ātrāk investīcijas nonāktu ekonomikā, norāda ekonomikas ministrs Jānis Vitenbergs.

Ņemot vērā, ka rudenī atkal strauji ir augusi Covid-19 infekcijas izplatība un valdība ir noteikusi virkni ierobežojošo pasākumu, paredzams, ka 4.ceturksnī kopējie ekonomikas attīstības tempi būs nedaudz lēnāki nekā iepriekšējos divos ceturkšņos. Kopumā 2021.gadā izaugsme varētu būt tuvu 5%. Salīdzinoši augstā vakcinācijas aptvere ļauj cerēt, ka nākamajā gadā dažādi ierobežojumi varētu būt ievērojami mērenāki, kas ļautu ekonomikas izaugsmei kopumā 2022.gadā pārsniegt 5%. Vienlaikus joprojām saglabājas ļoti augsta nenoteiktība par Covid-19 izplatību, t.sk. jaunajiem vīrusa paveidiem un to ietekmi uz epidemioloģisko situāciju. Tas var samazināt ekonomikas pieauguma tempu, bet ne izaugsmi.

